

Policy Brief

Datum | 26 november 2015

Betreft | AO IMVO, 3 december a.s.

Contact | Wouter Kolk, kolk@paxforpeace.nl, 06-48981482

Inleiding

Op 3 december spreekt de Kamer met minister Ploumen tijdens het AO IMVO o.a. over de voortgang van het IMVO-convenantebeleid en de aanpak van misstanden in de steenkolenketen. Het jaar 2016 kon wel eens het jaar van de waarheid worden voor de IMVO-convenanten in het algemeen en voor de aanpak van bloedkolen specifiek. Het IMVO-convenantenbeleid van het kabinet kan uitgroeien tot een krachtig instrument om misstanden in verschillende ketens aan te pakken en te voorkomen. Het siert de minister dat zij voor een groot aantal bedrijfssectoren internationale standaarden wil omzetten in daden met de ambitie “substantiële stappen van verbetering te bereiken voor de groepen die mogelijke negatieve effecten ervaren”¹. PAX staat achter deze doelstelling.

Internationale standaarden zoals de OESO-richtlijnen, de IAO-conventies en de *UN Guiding Principles on Business & Human Rights* benadrukken dat bedrijven een *due diligence* verantwoordelijkheid hebben om negatieve impact in hun ketens te voorkomen of te mitigeren via engagement met hun toeleveranciers. Tijdens dit *engagement* kunnen bedrijven hun handelsrelatie behouden, tijdelijk opschorten of beëindigen indien de mitigatie niet het gewenste resultaat oplevert.² Om daadwerkelijke meerwaarde ten opzichte van bestaande standaarden te garanderen, dienen (toekomstige) convenanten of actieplannen concrete afspraken te bevatten over een tijdgebonden verbeterpad gericht op mitigatie én over de consequenties wanneer handelspartners niet de juiste stappen zetten, inclusief heldere criteria voor het (tijdelijk) stopzetten van de handelsrelatie.

Wat dat betreft zijn we al vroegtijdig op een belangrijk moment beland voor het IMVO-convenantenbeleid van het kabinet. PAX is betrokken bij de onderhandelingen over het mensenrechtenconvenant voor de bankensector, inleidende gesprekken over een goudconvenant en bij gesprekken over de uitvoering van het steenkolenconvenant. De kernvraag die in alle gevallen op tafel ligt, is de volgende: Heeft de convenantenaanpak daadwerkelijk tanden of blijft het in de praktijk - wanneer leveranciers mensenrechtenproblemen niet kunnen of willen oplossen- bij een vrijblijvende inspanningen zonder resultaatsverplichting?

Casus Bloedkolen

In de [voortgangsrapportage](#) ‘Ketenverantwoordelijkheid voor steenkolen in Nederland’ van de energiebedrijven en het kabinet noemt minister Ploumen het gezamenlijk optreden van de energiebedrijven “een voorbeeld voor andere sectoren”.³ Dat schept niet alleen verwachtingen bij de bloedkolenslachtoffers, maar het brengt ook een verplichting met zich mee om het *due diligence* systeem te verbeteren op een manier die leidt tot concrete resultaten voor benadeelde groepen.

Uit de voortgangsrapportage wordt helaas duidelijk dat de slachtoffers van grove mensenrechtenschendingen in het Colombiaanse mijnbouwgebied, waar in Nederland actieve energiebedrijven hun kolen kopen, tot nu toe niets met de in de rapportage genoemde inspanningen zijn opgeschoten. Ondanks positieve ontwikkelingen in het Colombiaanse vredesproces en een door de minister geïnitieerd VN-onderzoek gericht op verzoening, weigeren de kolenleveranciers van de energiebedrijven (mijnbouwbedrijven Drummond en Prodeco/Glencore) stappen te zetten richting verzoening met de slachtoffers. In tegendeel, in plaats van bij te dragen aan oplossingen voor de

¹ SER-advies IMVO-convenanten p34

² Zie ‘OECD Guidance for Responsible Supply Chains from Conflict-Affected and High Risk Areas’

³ ‘Ketenverantwoordelijkheid voor steenkolen in Nederland’ p4

slachtofferproblematiek, blijkt dat sinds het afsluiten van het steenkolenconvenant de mijnbouwbedrijven juist niet erg constructief meewerken:

- Ondanks de vele slachtoffers die vielen in de directe omgeving van hun mijnen, blijven de bedrijven hardnekkig weigeren de dialoog met slachtoffers en overlevenden aan te gaan;
- Drummond weigerde PAX de toegang tot de mijn tijdens een bezoek van een officiële delegatie van minister Ploumen;
- Drummond heeft in het voorjaar van 2015 een 'anti-maffia'-zaak aangespannen tegen mensenrechtenadvocaten en in het kader daarvan ook zware beschuldigingen geuit tegen ngo's;
- Prodeco/Glencore en Drummond ontsloegen vlak voor de zomer een groot aantal kaderleden van de grootste onafhankelijke vakbond;
- Prodeco/Glencore weigert in een reactie op een [open brief](#) deel te nemen aan een bijeenkomst achter gesloten deuren met slachtoffers om hun persoonlijke getuigenissen te horen. Drummond heeft tot dusverre nog niet gereageerd.

De onwil van mijnbouwbedrijven om vertrouwenwekkende en betekenisvolle stappen te zetten vormt een test voor de geloofwaardigheid van het convenant als effectief instrument voor IMVO.

Het goede nieuws uit de voortgangrapportage is dat ook de energiebedrijven beseffen dat de mijnbouwbedrijven nu echt stappen in de goede richting moeten gaan zetten. In de voortgangrapportage stellen zij dat “wanneer er onvoldoende verbetering plaats heeft gevonden na een bepaalde tijd, dan wordt de bilaterale relatie voor korte of langere tijd gestopt.”⁴ Indien de mijnbouwbedrijven na het afsluiten van het vredesakkoord in Colombia, nog steeds geen concrete stappen gericht op verzoening zetten, lijkt dat nog de enige mogelijkheid. PAX verwelkomt de principiële bereidheid van de energiebedrijven om een dergelijke stap tot *disengagement* te overwegen. De vraag is natuurlijk of en in welke omstandigheden de energiebedrijven deze bereidheid omzetten in daden. Een stappenplan evenals duidelijke criteria daarvoor ontbreken nog.

Aanbevelingen

Het Colombiaanse vredesproces biedt een historische kans op verzoening tussen slachtoffers van het conflict en mijnbouwbedrijven waar Nederlandse energiebedrijven hun steenkool vandaan halen. Het is dan ook een belangrijk moment om te laten zien dat de convenantenaanpak niet alleen een kwestie van praten, maar ook van doorpakken is.

PAX doet dan ook de volgende aanbevelingen:

- Vraag de minister zich ervoor in te spannen dat energiebedrijven een stappenplan opstellen met duidelijke criteria voor hun engagement met toeleveranciers en voor het (tijdelijk) stop zetten van hun handelsrelatie, als verbeteringen uitblijven. Een dergelijk stappenplan kan ook van grote waarde zijn voor andere sectoren.
- Vraag de minister opnieuw het belang van de door Nederland geïnitieerde VN verkenning naar een verzoeningsdialoog te onderstrepen en extra financiële middelen vrij te maken - aangezien de verkenning kampt met een gebrek aan middelen - en meewerking van de mijnbouwbedrijven.

De Tweede Kamer heeft tot dusverre een belangrijke rol gespeeld in het debat over de IMVO-convenanten en de aanpak van bloedkolen. Ook de minister heeft laten zien dat de slachtofferproblematiek in de steenkolenketen haar nauw aan het hart ligt. PAX vertrouwt er op dat u deze lijn, ook in de belangrijke fase die nu aanbreekt, doorzet.

⁴ 'Ketenverantwoordelijkheid voor steenkolen in Nederland' p12